

Fyrmastbarken Abraham Rydberg (1929-1942)

SKEPPSORDER
FÖR
BESÄTTNINGEN
RYDBERGSGASTARNA

Ship's orders for the Rydberg Crew

Årg. 87	Redaktion	Ansvarig utgivare	September
Nr 3	Sven Dagberg	Sten Gattberg	2019
	Claes Planthaber		

Besättningen Rydbergsgastarna 90 år

Årsmönstring på *T/S Shamrock* och Skeppsholmen

***T/S Gunilla* 20 år**

Har nu seglat Nordatlanten runt med elever sedan 1999.

***T/S Shamrock* 50 år**

Har fostrat många ungdomar under segling i Östersjön

Överbord – sanningar?

Överbord och återspolad ombord

Nya Seglande fraktfartyg

Neoliner med fällbara master. *Ceiba* växer fram i Costa Rica.

Ostindiefararen *Götheborg*

Ostindiefararen *Götheborg* ska ut och segla igen. Kanske även till Kina?

Störtankring

Ett litet missförstånd och dess dramatiska följder

KAPTEN HAR ORDET

Rydbergsgastar!

1929 är ett märkesår för Besättningen – då samlades Gastar som seglat i Rydbergs skolfartyg på Alberget 4B. Det är nu 90 år sedan och fortfarande samlas Gastar för traditionell mönstring 1 maj. Gastar som seglat i många olika seglande skolfartyg samlas för att mötas och minnas.

Inför årets mönstring ville vi bjuda lite extra och planerade för en större uppslutning än tidigare år. Matsalen i Skeppsholmens Folkhögskola inspekterades och befanns vara en lämpligt rustik miljö. Den beräknades rymma 50 – 60 sittande. För att förgylla lunchen sökte och fick vi stöd av Stiftelsen Abraham Rydberg. 1 maj bjöd på mullet och regnigt väder vid samlingen på kajen vid *Shamrock*. Gastarna med medföljande gäster och blåsarna ur Flottans Musikkårs Kamratförening fann för gott att genomföra mönstringsceremonien inombords. Ritualen anpassades till vädret men kunde genomföras i de väsentligaste punkterna som dekorerat av tre Jubelgastar: Stephan Gyllenhammar, Anders Rudin och Björn Skeppström. Skonaren *Vega* byggdes för mer än 100 år sedan. Från att ha legat som vrak vid Söder Mälarstrand till att bli en framgångsrik seglare med framskjutna placeringar i de senaste årens Tall Ships´ Race har ägarfamiljen Bergström lagt ner år av möda. Resultatet är beundransvärt och Besättningen Rydbergsgastarna vill visa sin uppskattning genom att tilldela *Vega* Besättningens Hedersplakett. Ib Bergström representerade familjen och mottog plaketten.

Våra gäster debarkerade och gick till Skeppsholmens Folkhögskola för förfriskningar medan Gastarna höll årsmönstringen ombord i *Shamrock*. Loggboken föredrogs och godkändes liksom skeppskassan. Samtliga i Befälet omvaldes – tack! Hedersstyrman Åke Kindstedt frågade om de kvarvarande inventarierna på Alberget, namnbrändan och galjonshuvudet. Kapten meddelade att ärendet är under beredning. Ett särskilt välkomnande riktades till Stiftelsens ordförande Tommy Adamsson med fru Eva, styrelseledamoten Jan Berglöw och rektor vid Marina Läroverket Per Lindberg samt Torbjörn Dalnäs, tidigare redaktör vid HKF (läs hans skildring nedan om Besättningens 90-åriga historia).

Besättningen är stolt över att ha delat ut premier (en sjömanskniv vardera) till Viggo Hinnerson för goda studieresultat på *T/S Gunilla* och Joakim Andersson Lantzourakis för gott sjömanskap på skonaren *Älva*.

HMS Gladan och s/v. *Älva* styr nu sydvart på sina utbildningsexpeditioner i Medelhavet och runt Kanarieöarna. Barkskeppet *Gunilla* seglar ut på Atlanten med sina elever. Ett bevis på att utbildning under segel fortfarande behövs, lockar och bedrivs.

Sommaren går nu mot höst och därmed tid för att titta tillbaka på sommarens olika händelser – kanske även längre tillbakablickar när vi träffas vid Backlagen.

REKRYTERA MERA! – uppmanas Gastarna göra. Nästa generation är efterfrågad!

Låt minnena av segelfartygen hållas vid liv – slut upp till Backlagsträffarna!

Sten Gattberg

Avlidna

Jubelgasten Knut Eklund avled den 25 juli, i en ålder av 98 år. Knut seglade som rydbergselev i 4-mastbarken Abraham Rydberg 1938-39. Begravning skedde den 16 augusti i Saltsjöbaden med flaggvakt från Besättningen och från Svenska Finlandsfrivilligas Minnesförening.

Sonja Herlin avled den 5 juli några dagar innan sin 102-årsdag. Sonja var dotter till marindirektör Tore Herlin som ritade skonerna *Gladan* och *Falken*. Sonja har skildrat pappans arbete vid ritbordet och själv bidragit i boken "Marinens skonorter - Med *Gladan* och *Falken* de första 50 åren".

Sjökapten Peter Kaaling. Förste befälhavare på *T/S Gunilla* och Ostindiefararen *Götheborg* avled i en ålder av 74 år.

Årsmönstringen 1 maj

Onsdagen den 1 maj 2019 kl. 1200 inleddes årsmönstringen av gastarna med 8 glas från skeppsklockan under stadigt regn på *Shamrock* förtöjd vid Östra Brobänken, Skeppsholmen i Stockholm. Därav förlades mönstringen under däck med -på grund av vädret- nödvändig justering av mönstringsrutiner och med samtliga gäster närvarande. Pga. det dåliga vädret inställdes handhavande av flaggor och fanor.

28 gästar mönstrades av Kapten Sten Gattberg efter sedvanlig avlämning av 1:e Styrman Bo Johansson. Musiker från Flottans Musikkårs Kamratförening spelade samt ackompanjerade Gastarna under "Rydbergsgastarnas sång". Därefter höll Kapten sitt anförande.

I sitt anförande framförde Kapten bland annat "I år firar vi att det är 90 år sedan initiativtagaren kapten Arnold Schumburg kallade samman de Rydbergselever som hade seglat 25 år tidigare eller mer i skolans regi. Alltså 1904! Självt hade Arnold seglat i fullriggaren Abraham Rydberg 1899 och 1900".

Därefter berättade Kapten lite om vår historia där Kapten förklarade valet av 1.maj som mönstringsdag: "När de som seglat i de Rydbergska skeppen kallades till bildande av Besättningen Rydbergsgastarna den 1:a maj var det naturligt att samlas på Alberget. Sedan dess har det varit tradition att samlas den 1:a maj för Årsmönstring. Så var det ända tills för några år sedan, då en ny ägare inte tillät Gastarna att ha ceremonin där. Nu för vi en ambulerande tillvaro 1:a maj.

På Gastarnas vägnar hälsade Kapten gästerna välkomna och våra hedersgäster ordförande i Abraham Rydberg Stiftelse, grosshandlare Tommy Adamsson med fru Eva, ledamoten i Stiftelsen Jan Berglöw, Marina Läroverkets rektor Per Lindberg och Ib Bergström från skonaren *Vega*. Torbjörn Dalnäs hälsades också välkommen.

Tommy Adamsson och Jan Berglöw. FotoT Dalnäs

Utdelande av jubelgastmärken (Gastar som utförde första seglingen för 50 år sedan) till Björn Ahlander (Vest, inte närvarande), Stephan Gyllenhammar (Vest), Anders Rudin (Ost), Björn Skeppström (Ost).

En tyst minut hölls för vår bortgångne Rydbergsgast Peter Kaaling.

Besättningens Kaplan, Christer Björck förrättade korum efter att 1:e Styrman läst "Sjömans mönstring".

Giv vakt blåstes och Gastarna besvarade Kaptenens önskan att Gud må bevara Konungen och Fosterlandet.

Efter signalen *Blås fortsätt* spelade musiken "Rydbergsgastarnas marsch".

Årsmötet hölls ombord på *Shamrock*. Kapten kunde konstatera att rullorna innehåller 185 gästar varav 9 är ständiga gästar. Under året har 6 nya gästar inmönstrats. 2018 innebar ett överskott på 14,000:- och innevarande år förväntas ett balanserat resultat. Vi har haft 6 protokoll förda Skeppsråd inom befälet, årsmötet samt 4 backlogg (Ost) och två backlag (Vest). Backlagen är uppskattade med bl.a. intressanta föredrag. Vi bibehåller nuvarande medlemsavgift dvs. 250:- (125:- för juniorer).

Efter årsmötet intogs jubileumslunch i Skeppsholmens Folkhögskolas matsal. 46 gästar med hedersgäster avnjöt som förrätt "Gubbröra" samt som huvudrätt "Biff Rydberg" med rött vin samt kaffe och kaka. Till förrätten dracks snaps och sjöngs snapsvisor under taktfast ledning av 1:e Styrman och utmärkt biträde av Anders Lambert. God stämning och högt i tak! Rektor Per Lindberg hyllade jubilarerna och överlämnade ett skotblock i samband med att han framförde tack för jubileumslunchen.

Håkan Granander

Foto Torbjörn Dalnäs

Besättningen Rydbergsgastarna 90 år

(Artikel i Sjöfartstidningen av Torbjörn Dalnäs)

Vårt lands maritima arv har många yttringar. En av dem är Besättningen Rydbergsgastarna med omkring 200 medlemmar. Ett 30-tal av dem mötte upp till traditionell 1 maj-mönstring ombord i galeasen *Shamrock* på Skeppsholmen i Stockholm.

Samtidigt var det 90 år sedan rydbergsgasten och sedermera kaphornaren Arnold Schumburg år 1929 tog initiativ till vänföreningen.

1780 föddes Abraham Rydberg under fattiga förhållanden i Lidköping vid Väneren. Så småningom blev gossen framgångsrik som skeppsredare. Exempelvis var han en av initiativtagarna till reguljär svensk fartygstafik på Lübeck.

Efter Abrahams död 1845 kom namnet att bevaras på olika sätt. Det visade sig att han hade testamenterat en rejäl summa pengar till förbättrad sjömansutbildning. Den 1 maj 1849 föddes *Abraham Rydbergs stiftelse till danande av skicklige sjömän*, vanligen kallad Rydbergska Stiftelsen. Här erbjöds 15- till 20-åriga ynglingar kostnadsfri utbildning i sjömansyrket.

Det började med briggen *Carl Johan*. 1879 ersattes hon av fullriggaren *Abraham Rydberg*, det första av tre skepp med det namnet. Hon har kallats "världens minsta fullriggade skolskepp", men det var nog i så fall innan Skeppsgosseverkens *Jarramas* år 1900 löpte av stapeln hemma i Karlskrona.

Den tredje *Abraham Rydberg* törnade till 1929. Hon var en fyrmastad bark, sjösatt i Glasgow 1892. Under andra världskriget hamnade hon utanför spärren. Hon lades så småningom upp i Baltimore, såldes till Portugal och ljöt skrotdöden som *Foz do Douro* i La Spezia 1957.

Stiftelsens sista fartyg i egen ägo var skonerten *Sunbeam*, byggd 1929. Efter en sejour som *Flying Clipper* för Clipper Line i Malmö njuter hon numera sitt otium som museifartyget *Evgenios Evgenides* i Piraeus.

Alltsedan starten har myriader sjömanselever passerat revy i Stiftelsens rullor, och sedan 1929 vårdar de således sitt maritima arv inom Besättningen Rydbergsgastarna. Många valde ett yrkesliv till sjöss, medan andra sadlade om och gjorde sig bemärkta inom helt andra verksamhetsområden.

Till de senare hörde Thord Ivar Hallström. 1893 mönstrade Thord ut i *Abraham Rydberg*, och efter kursen skiftade han till ännu en fullriggare, *Hawksbury*. Där blev han kvar en bit in på 1894. Möjligen blev det ytterligare några sjötörnar, men sedan följde en mycket brokig och dramatisk bana på flera kontinenter, samt internationell ryktbarhet

under det angliserade namnet Ivor Thord-Gray. I tolv år slogs han för britterna i Södra Afrika, exempelvis under boerkriget 1899-1902 (med en hel del utvandrare före detta landsmän på motståndarsidan...).

Ett par år därefter, 1905, spårade den naturvetenskapligt intresserade äventyraren en flock sydafrikanska babianer. En hona gick till anfall för att försvara sin unge, som var nästan hårlös. Thord fann till sin häpnad att det var en ljushyllad människounge, som visade sig vara identisk med en bebis som hade rövats bort av apor något år tidigare. Senare berättade han om episoden för den amerikanske skribenten Edgar Rice Burroughs – som 1912 gjorde succé med *Tarzan of the Apes*. Snart erövrade "Apornas son" Tarzan världen genom en strid ström av seriemagasin och filmer med Johnny Weissmüller.

Tarzans upphovsman Thord fick ingen *credit* men brydde sig nog knappast om det. Han var redan i färd med nya bataljer. Exempelvis fanns han på koloniala krigsskådeplatser i Filippinerna, Indokina och Nordafrika. 1913-14 kämpade han i Pancho Villas mexikanska rebellarmé. Om det berättar han i den spanskspråkiga boken *Gringo Rebelde*. På något förunderligt vis hann han även sammanställa en ordlista där *tarahumara*-indianernas termer översattes till engelska. Snart var han engagerad i den vita armén i inbördeskrigets Ryssland. Han sårades och togs tillfånga av de segerrika bolsjevikerna men utlämnades så småningom till USA. Sedan han lekt rommen av sig höll han gärna till på sommarstället vid Furusund och deltog med liv och lust i Rydbergsgastarnas aktiviteter.

En annan rydbergsgast skrev en föredömligt koncentrerad meritförteckning, *curriculum vitae*:

"Från Filipstad kom jag så småningom 'ut i världen' och sen har jag skrivit mig som sjöman, diversearbetare, borstbinderiarbetare, kristidsmontör, järnarbetare, bokhandelsbiträde och litet av varje. Det var korta anställningar överallt. Så blev jag kuplettmakare, skådespeleri arbetare och nu tituleras jag författare."

1915 kom Nils Ferlin till Stockholm, där han fick en elevplats på *Abraham Rydberg* (II), det mindre stålskepp som 1911 löste av fullriggaren. Han uppges ha trivts ombord och tänkte sig därför en fortsatt sjömansbana. Men den tog abrupt slut ombord på barken *Anton* av Väddö, Roslagens stolthet kallad. Där sägs han ha mött en råare stil. Nils lämnade skutan i förtid, och därmed var sjömansbanan all. Det är mig obekant om han ens snuddar vid sjölivet i någon av sina dikter.

Rydbergsgastarnas läsvärda medlemsorgan heter *Skeppsorder* och har i många år redigerats kärleksfullt av Sven Dagberg. Snarare än en styrelse till namnet har vänföreningen en *crew list* med Sten

Gattberg i spetsen som kapten. Pensionerade kommandörkaptenen Sten har, bland mycket annat, en gedigen bakgrund i Marinens skonerter *Gladan* och *Falken* på sitt CV.

Rydbergska Stiftelsen är *still going strong* och stödjer numera sjömansutbildning på andra segelfartyg, exempelvis just *Gladan* och *Falken* samt danska fullriggaren *Georg Stage*. Elever därifrån är berättigade till medlemskap i Besättningen Rydbergsgastarna.

På jubileumsmåltidens meny den 1 maj 2019 stod Biff Rydberg; ytterligare ett arv efter Abraham, skapat på det hotell vid Gustaf Adolfs Torg i Stockholm som också bar hans efternamn.

15 år tidigare hade jag förmånen att få delta i 75-årsjubileet i den ursprungliga hemmahamnen Alberget på Djurgården. Det var då länge sedan Rydbergska Stiftelsen hade ägt fastigheten och bryggan, men den dåvarande ägaren upplät välvilligt plats åt Besättningen Rydbergsgastarna. Där hade vänföreningen också tillgång på ett museiliknande rum med dokumentation om Stiftelsens skepp och dess verksamhet. Dessvärre har senare fastighetsägare avslutat den relationen.

Torbjörn Dalnäs

T/S Gunillas jungfrusegling 1999

Den 5 juni 1999 seglade nyriggade *T/S Gunilla* på sin jungfrusegling från Öckerö norrut mot Brofjorden och Fiskebäckskil.

Besättningen Rydbergsgastarna representerades ombord av Kapten Björn Carlgren, 1:e styrman Åke Kindstedt, 2:e styrman Sven Dagberg och Vestkustens backlagsförmän Anders Lennvi. I *Skeppsorder* nr 3/1999 fanns ett reportage om resan och om fartygets historia.

20 år med Den Seglande Gymnasieskolan och barken Gunilla

Den 16 augusti hade Öckerö kommun bjudit in till firandet av skolans första 20 år. Dagen efter mönsttrade eleverna i årskurs två på *Gunilla* och avseglade dag två mot första studiehamnen Lybeck. Den Seglande Gymnasieskolan har tre program, samhällsvetenskapligt program, naturvetenskapligt program och sjöfartsprogrammet. Samtliga program

seglar i olika perioder på *Gunilla* och först i juni 2020 är hon tillbaka på Öckerö.

Gunilla på Öckerö innan höstens avfärd

Eleverna som går andra året på samhällsprogrammet tar henne via Tyskland, England, Frankrike, Portugal till Spanien. I Cadiz tar sedan de elever som går sjöfarts- och naturprogrammet henne åter in i Medelhavet och tillbaka till Gibraltar där de lämnar över till förstaårseleverna som via Cap Verde korsar Atlanten till Grenada och därefter norrut till Dominikanska republik, Cuba, Belize och upp mot Florida innan de lämnar över till årskurs tre som gör fördjupade studier i denna del av USA och Mellanamerika.

Årskurs två på naturprogrammet tar sedan över *Gunilla* i Charlestown, Syd Carolina och seglar hem henne via Bermuda, Azorerna, södra England och är åter på Öckerö i slutet av juni. Vid varje stopp som omfattar drygt en vecka har eleverna gymnasieanpassade landstudier som handleds av utbildningsledare ombord och lärare där hemma via internet

Gunillas galjonsbild

Livet ombord är uppdelat tre åttatimmars perioder, åtta timmar vaktgång, åtta timmar studier och åtta timmar vila.

Idén till denna skola kommer från en pedagogisk grupp ledare från den skutseglande föreningen MBV och konkretiserades i mitten på 1990 talet. Skolverket och utbildningsdepartementet uppvakta- des. De blev entusiastiska över gruppens idéer och gav klartecken till att ca tre månader årligen låta

eleverna lämna klassrummet för studier i tre världsdelar. Öckerö kommuns politiker var även de mycket positiva. Ett fartyg behövdes och fraktfartyget *Gunilla* köptes in och byggdes om till barkskepp på Ö-varvet Öckerö. Hösten 1999 var allt på plats och förstaårseleverna kunde mönstra på i Portugal för en tre och halv månaders resa. Marocko, Madeira, Cap Verde, Brasilien, Surinam, Franska Guyana, Venezuela och de Västindiska öarna besöktes. Från Martinique åkte eleverna hem för fortsatta studier i nybyggda lokaler på Öckerö. I och med denna resa var grunden till skolan lagd. De olika länderna som besöks har med åren ändrats.

Gunilla har under de 20 åren hon varit igång underhållits väl. Ny huvudmaskin sattes in förra året och riggen med master, rår och löpande tågvirke är i mycket gott skick. Under de två sommarmånaderna hon är hemma, varje år, sker underhållsarbete på Ö-varvet Öckerö. Ett tiotal elever är sommaranställda för målningsarbete mm.

Gunillas rigg är i mycket gott skick

Den Seglande Gymnasieskolan är världsunik! Skolan är kommunal med ett elevantal på ca 300 elever. Från början ägdes *Gunilla* av rederiaktiebolaget *Gunilla* men för ca 10 år sedan köptes hon av Öckerö kommun och betraktas nu som en del av skolans lokaler.

Varje årskurs seglar drygt två månader om året under sina tre år på skolan. När eleverna seglar med *Gunilla* har de gymnasiala arbetsuppgifter som ska utföras i de olika hamnarna som sedan bearbetas under seglatserna mellan hamnbesöken. Studierna är också anpassade till de platser och farvatten de besöker.

Den Seglande Gymnasieskolans lokaler iland

De flesta eleverna kommer från Göteborgsregionen som innefattar Göteborg och 11 kranskommuner. I dessa kommuner har man enats om att elever får ta med sig skolpengen till Öckerö. Kommer du från en annan kommun i landet måste det godkännas av hemkommunen. Eleverna på natur- och samhällsprogrammen är ofta högpresterande på grund av att fler sökande än tillgängliga platser. För att komma in krävs höga betyg från grundskolan. Detta innebär också att lärarna är lättrekryterade och extra kunniga och motiverade. Sjöfartseleverna har en annan sökform och det programmet kommer de flesta sökande in.

Lennart Martinson
Rydbergsgäst och en av skolans grundare.

T/S Shamrock 50 år

Det fartyg som nu heter *Shamrock* inköptes av Skeppsholmsgården 1969 och utrustades som skolfartyg. Sin första långsegling längs svenska kusten gjorde hon 1971.

Före detta skolläraren och ryttmästaren Holger Renberg var mannen som startade och genomförde det lyckade projektet. Med många idéer och goda kontakter med bland annat Marinen lyckades han få fram material och utrustning för att bygga om det gamla fartyget. Så fort gamla örlogsfartyg gick ur tiden var Holger och hans gäng där och bärgade material. I *Shamrock* finns delar från pansarskeppet *G5*, kryssaren *Tre Kronor*, gamla *Belos*, minsveparen *Ramskär*, ubåtsdepåfartyget *Patricia* och Italienjagarna.

I *Shamrock* har under senare år genomförts och planerats flera förbättringar av utrustning och installationer och däribland planer på en ny styrhytt.

Massor av ungdomar har fostrats ombord i *Shamrock* och flera av dem hittar man idag som ledare och befäl i andra segelfartyg

Sven Dagberg

T/S Gunilla, examen

Sommar och sol och dags för det hedrande uppdraget att som representant för Rydbergsgastarna närvara vid Öckerö Maritima Gymnasiums skolavslutning och där utdela pris för gott sjömanskap till en särskilt förtjänande elev.

Undertecknad har fått förmånen att få närvara på skolans examensdag flera år i rad och det är slående hur kreativa och uppfinningsrika elever och lärare är vad gäller fyndiga tal och uppträdanden med sång och musik.

I år var det dessutom 20-års jubileum för Öckerö Maritima Gymnasium. Grundaren, Lennart Martinsson, äntrade podiet till taktfast välkomstapplåd från eleverna. Att han är en populär person stod inte att ta fel av.

Lennart riktade ett stort tack till alla som ”mot bättre vetande” trott på iden om en seglande gymnasieskola och för modet de visat genom att på olika sätt stödja verksamheten i vått och torrt.

Han tackade politikerna (flera av dem närvarande i salen) för modet de visat i att stödja skolan och han tackade lärarna som haft modet att börja på en skola med något osäkra framtidsutsikter.

En av de lärare som varit med från starten för 20 år sedan och som fortfarande undervisar, är Brita Malmcrona. Hon fick en stående ovation. Brita höll f.ö. ett mycket uppskattat anförande om skolan och barken *Gunilla* på backlag västs senaste sammankomst.

Lennart sände också ett varmt tack postumt till åminnelse av kapten Peter Kaaling och hans ovärderliga insatser under sin tid i barken *Gunilla* och avslutade med att ta upp en applåd för alla som varit med, närvarande som frånvarande, vilken nog blev den kraftigaste av många under denna högtidliga skolavslutning.

2019 gick Rydbergsgastarnas pris för gott sjömanskap till Viggo Hinnersson. Viggo är uppvuxen med hav och båtar och har en far som arbetar i Sjöräddningen. Själv har han planer på att läsa Fartygsbefäl klass 7 på Chalmers till hösten, men även sjöfartsutbildningen på danska fullriggaren *Georg Stage* lockar. Men först väntar en välförtjänt sommarledighet!

Vi hoppas du får god användning för sjömanskniven och önskar dig lycka till och ”Fair Winds” i framtiden, Viggo!

**Michael Schollin,
Backlag Vest**

Marina Läroverket, examen

Dagen började med transport av avgångsklasserna med egna fartyg från Stocksunds hamn till skolans egna ö Norra Idskär. Jag seglade med *M/S Älva* ut till ön där alla eleverna i avgångsklasserna samlades.

Man började med en skål i bubbeldricka för de lyckliga ungdomarna. Därefter fick alla en god försommartallrik som vi fick avnjuta tillsammans vid långbord ute i gröngräset. Gemensamt stämde vi upp *Sjörövar Fabbe*. Efter en liten stund var det tid för *Sol, vind och vatten* som alla deltog i med glatt humör.

Därefter var det tid för Stipendieutdelning till en duktig elev som planerade att fortsätta sin karriär till sjöss.

Rektor Per Lindberg ropade upp Joakim Andersson Lantzourakis från den Marinbiologiska utbildningen och Joakim fick ett våldsamt jubel från övriga avgångsklasskamrater när han gick fram och tog emot Rydbergsgastarnas stipendium i form av en engelsk sjömanskniv med separat märkspik i läderfodral med texten Rydbergsgastarna Stipendium 2019. En lycklig och glad sjöman tackade och förstod att han fått vad han verkligen behöver i framtiden.

Efter stipendieutdelningen fick Studentsången ljuda långt över vattnet. Därefter fick vi njuta av Idas sommarvisa innan stipendier för bästa närvaro i varje klass delades ut. Bästa elev i varje klass fick var sin belöning samt skolans bästa kamrat utsågs.

Därefter var det tid för *Den blomstertid* att ljuda över vågorna.

Rektor Pelle berättade att Marina Läroverket hade klart mycket bättre poäng per elev än motsvarande lärosäten. De ligger i snitt mer än en enhet högre än andra skolor. Dessutom har de fått viktiga praktiska utbildningar genom att segla med *M/S Älva* vid Kanarieöarna och i Karibien. Man avslutade med *Du gamla du fria* innan vi embarkerade fartygen för återsegling till Stocksunds hamn.

Väl vid hamnen gick alla fartygen in gemensamt till bryggan, varefter Rektor Pelle släppte iväg en klass i taget till den väntande horden av anhöriga. Det blev en lyckad avslutning i det vackra sköna vädret.

Vår stipendiat skulle fortsätta att arbeta på Fjäderholmsbåtarna och den elektriska pendelbåten *M/S Sjövägen* för att till hösten fortsätta och läsa vidare. Vi önskar honom och alla de övriga eleverna lycka till i framtiden.

Lars U:son Lundberg
Matros I Rydbergsgastarna

Ostindiefararen *Götheborg* ska börja segla igen!

Svenska Ostindiska Companiet har hyrt ut *Götheborg* i 2-3 år till transportföretaget Greencarrier, som avser att sätta segel på henne igen och att åter ta ut henne på havet

Första steget blir att göra fartyget segelklart. Våren 2020 avser man att sätta segel och bland annat delta i evenemangen Sail Amsterdam och Sail Bremen. Dessutom planerar man besök i de nordiska huvudstäderna och andra hamnar i Nordsjön och Östersjön.

En kärnverksamhet i Greencarrier är affärer med Kina och därför tänker man undersöka möjligheterna att låta *Götheborg* göra en ny segling till Kina.

Seglande containerfartyg

Sedan förra numret av *Skeppsorder* har det hänt mer på den här fronten. Miljötänkandet får alltmer uppmärksamhet.

Neoline

Den 1 juli antog det franska rederiet Neoline anbud från varvet Neopolia i Saint-Nazaire att bygga två seglande RoRo-fartyg. De planeras trafikera en rutt mellan Saint-Nazaire och USA's ostkust med början 2020-21.

© Neoline

Fartygen blir riggade med två par parallella fällbara master med trekantiga segel och rullbommar, samt ett par stagesegel. Masterna är fällbara för att klara passage under broar. Vid segling används fällbara fenkölar. Man räknar med att kunna spara 80-90 % bränsle med hjälp av vindkraften.

Vad ska man kalla den riggen? Parallelskonare??

De här båda fartygen är tänkta som ett pilotprojekt för senare större fartyg. De ska få följande data:

Längd	136 m
Bredd	24,2 m
Djupgående	5,5 m (i hamn)/14 m (till sjöss)
Masthöjd	67 m/ 41 m (fällda master)
Displacement	11000 t
Lastkapacitet	5000 t
Total segelyta	4200 m ²
Dieselelektisk maskin	4000 kW
Kommersiell fart	11 knop
Max maskinfart	14 knop
Besättning	14 pers

Biltillverkaren Renault har gått in som en partner i projektet som del i sin målsättning att reducera miljöpåverkan genom hela produktionen inklusive transportererna.

Ceiba

Enligt information från Sailcargo Inc löper bygget bra och 12 huvudspant är nu resta och förstävans av det starka och hårda träslaget Jatoba är under tillverkning. Man har fått flera nya verkstadsmaskiner på varvet och arbetsstyrkan växer.

Man kan följa bygget på www.sailcargo.org

Förutom själva fartygsbygget driver man en båtbyggarskola som bygger mindre båtar.

Sven Dagberg

Tres Hombres

Det maskinfria segelfartyget *Tres Hombres* har nu seglat 10 år i fraktfart mellan Karibien och Europa.

Räddar seglare i sjönöd

Besättningen på segelfartyget *Tres Hombres* rapporterar i en blogg den 4 juli

“On the 27th of June, captain Remi Lavergne receives a distress call while sailing 300 miles off the Atlantic coast of Spain. Sailing vessel “Suzie Wong” is making water. Despite the fact that all seacocks are closed the water level is rising. Unfortunately, the German “single-handed” sailor is not able to find the origin of the leak.

At the moment of the call, “Suzie Wong” is 13 nautical miles away from the “Tres Hombres”. The ship operated by Fairtransport, which is only powered by the wind, is after an almost “nine-month” voyage to the Caribbean for rum, cacao and coffee, on her way back to Amsterdam.

Lavergne discussed the actions to be taken with the British Coast Guard, after which the ship set sail for the sinking yacht and its unfortunate owner.

Thanks to the efforts of the crew and favorable winds, the masts of the sailboat were spotted within an hour. After launching their dinghy the crew picked up the castaway and the few things the sailor could take with him. Unfortunately, the crew was not able to save the steel yacht.

Foto Tres Hombres

The sailor set foot on solid ground in Brixham and is very grateful that the brave “Tres Hombres” crew was able to save his life.

This is the second time that the engineless sailing cargo ship has saved a sailor in need on the high seas.”

Peter Kaaling

En omtyckt, respekterad och erfaren segelfartygs-sjöman, sjökapten Peter Kaaling, har avlidit efter en lång tids sjukdom.

Peter Kaaling fick mottaga Besättningen Rydbergsgastarnas Hedersplakett vid årsmönstringen 2008 för mångårigt engagemang för utbildning av sjömän på barken *Gunilla* samt inom segelsjöfarten på ostindiefararen *Götheborg III*

Peter var T/S *Gunillas* förste befälhavare och seglade med henne i flera år innan han 2005 tog över befälet i ostindiefararen *Götheborg III*. Innan dess hade han varit kapten i Star Clippers seglande kryssningsfartyg.

Han har skrivit handboken *Sjömanskap för Gunilla och andra råseglare*. Från resan till Kina med ostindiefararen skrev han *Anteckningar från kajutan*. I sitt förord skriver han:

”Man fattar inte riktigt att man har varit med på den här resan. Jag brukar säga, att om jag får berätta om den tillräckligt många gånger, så kanske jag fattar till slut! Spänningen och tjusningen i att få segla ett skepp från 1700-talet, där skrov och rigg är så nära originalet som möjligt, är obetalbar. Alla möten med så många olika människor under resans gång har varit mycket inspirerande. Det har varit allt ifrån barn till kungar och presidenter. Alla har visat ett stort intresse för oss och skeppet. Vi brukade säga att skeppet var lastat med Friendship. Det har man bjudit på i hamnarna så att vi ibland måste lasta däckslast!”

Sven Dagberg

Peter Kaaling

Det var med stor sorg jag i våras fick beskedet att Peter Kaaling gått bort. I mitten av nittioalet, när planerna att starta en seglande gymnasieskola tog form, träffade jag Peter för första gången. Han hade då lämnat sin maskinistbana, opererat ögonen och läst till sjökapten och nu samlade han sjömänader på stålträlaren Wästerhavet från Öckerö. Han hade förstått att vi skulle starta en seglande

gymnasieskola med världen som klassrum och han ville bli dess första skeppare. Peter skaffade sig praktik på bland annat den tyska briggen Roald Amundsen.

När Gunilla var inköpt anslöt sig Peter till den ideellt arbetande gruppen som planerade och genomförde hennes ombyggnad.

Hösten 1999 var Gunilla färdig för sin första resa som bark och med 10 i besättningen och 38 elever gick resan över mot Sydamerika. Jag hade det stora nöjet att segla fem resor över Atlanten och en resa hem, med Peter som kapten. Peter var som klippt och skuren för detta arbete, lugn, kunnig, noggrann, rättvis mm. Att hantera ett segelfartyg är en sak men att vara ledare för skolsegling kräver så mycket mer.

Jag tyckte mycket om Peter och uppskattade verkligen hans tillbakadragna utstrålning och mysiga humor.

Peter gick bort i sviterna av Parkinsons sjukdom.

Lennart Martinson.

Knut Eklund

Jubelgasten Knut Eklund, som seglade med fyrmastbarken 1938-39 avled den 25 juli i en ålder av 98 år.

Knut ville läsa till sjökaptan, men det föll på grund av otillräcklig synskärpa. Eftersom han inte var intresserad av att fortsätta till sjöss i maskin, så stannade han iland och utbildade sig till byggnadsingenjör.

År 1942 deltog Knut som soldat i Svenska frivilligkåren vid striderna i Karelen under det finska fortsättningskriget. Han klarade sig helskinnad från det äventyret och blev så småningom belönad med förtjänstmedalj.

Sven Dagberg

Överbord – sanningar

I förra numret av *Skeppsorder* efterlystes sanningshalten i en berättelse om en matros som spolats överbord och sedan sugits ombord igen.

Märsgasten Lars Bergqvist läste efterlysningen och svarar med följande berättelse:

”Jag har fått berättat en liknande historia av en överstyrman jag seglade med för många år sedan. Han hade i sin ungdom seglat i en norsk midskeppstanker. Fartyget som var lastat och med lågt fribord seglade i öppet hav med dyning från sidan. Han och pumpman hade arbetat på fördäck och blivit tagna av en våg och spolade överbord. Pumpmannen försvann medan min tidigare skeppskollega hade spolats tillbaks ombord igen. Han

hade blivit ordentligt mörbultad och blev sängliggande tills fartyget kom i hamn, med påföljande sjukavmönstring.

Kan inte intyga sanningshalten, men min tidigare kollega var inte precis någon som drog en massa historier, så jag hade ingen anledning att inte tro på honom”.

Jubelgasten Knut Eklund, som tyvärr ankrade upp för gott den 25 juli, seglade som elev i fyrmastbarken 1938-39-

Han har berättat att han under en rorstörn såg hur en stor våg sög med sig en kamrat ut i sjön. Han försvann först, men nästa stora våg tog honom med sig tillbaka ombord. Han hade klarat sig genom att han hållit fast i en tamp när vågen kom.

I boken om *Flying Clipper*, sammanställd av Thomas Edvardsson-Juhlin, har Sture Nachtweij berättat följande händelse från sommarkursen 1956 då Sture seglade 2:e styrman:

Under revning av storen mitt i natten och med god fart var eleven Fredrik Lünings ute på storbommen för att trä i stickbulten.

Piken slackad, den ansatta dirken skränsade på knapen. Skälvningarna i bommen skakade Fredrik hals över huvud över bord. Stort larm, vad göra? Utsikterna att bärga hopplösa. Men efter många och långa minuter sticker Lünings sjöblöta huvud upp över brädgången i lä. Han hade greppat en släpande gaffelgård eller överspolad brassända i flykten, men osedd av oss andra. Gud ske lov. Som ansvarig vaktstyrman kunde jag i andanom se den stackars Fredrik liggande i mörkret i sjön. Men slutet gott och Fredrik var snart igång som vanligt med jobbet.

Störtankring!

Johnny Lund bidrar med följande sanna rapport från verkligheten.

Till Rederiet

Det är med ett beklagande som jag i all hast skriver det här brevet till Eder. Det beklagliga är att ett så litet missförstånd har kunnat leda till följande händelseutveckling. Det är min avsikt att Ni skall kunna få den här rapporten innan tidningarna har hunnit skriva om den, eftersom de har en tendens att överdramatisera.

Missförståndet

Vi hade just fått lots ombord och den nye befälseleven återkom efter att ha bytt från G till H-signalflaggan. Han hade lite svårt att rulla ihop flaggan korrekt, varför jag hjälpte honom. Då jag

kommit till sista delen sade jag "låt gå". Grabben, som är villig, men inte något ljus, tvekade, varför jag repeterade ordern med högre röst.

Just då kom överstyrman ut från karthyttan, där han plottat position och tid för när vi tog lots. Eftersom han uppfattade att min order gällde ankaret, så vidarebefordrade han "låt gå" till 3:e Styrman på backen. BB ankare fälldes omedelbart.

Det visade sig bli för mycket för bromsen när man fäller ankaret under gång i full fart. Försöket att bromsa ankarspelet gjorde naturligtvis att BBs ankare fick fartyget att gira i den riktningen, rätt emot en svängbro över en biflod. Brovakten visade stor sinnesnärvaro genom att öppna bron för mitt fartyg. Olyckligtvis glömde han bort trafiken, vilket resulterade i att en Volkswagen, två cyklister och en boskapsbil hamnade på fördäck. Besättningen håller just på att fösa ihop lasten från den senare, av ljudet att döma grisar. För att försöka stoppa fartyget fällde 3:e Styrman även SBs ankare, för sent för att vara till någon praktisk nytta eftersom det hamnade i brovaktens manöverhytt.

Efter att BBs ankare hade fällts slog jag Full Back på maskintelegrafen och ringde ner till maskinrummet för att beordra max varvtal back. Jag blev informerad om att sjövattemperaturen var 17°C och tillfrågad om det skulle visas någon film i kväll. Mina svar har inte i den här rapporten att göra.

Akterut

Tills nu har jag hållit mig till vad som skedde förut på fartyget. Akterut hade de sina egna problem. 2:e Styrman ledde överlämnandet av en akterlina till bogserbåten. Den plötsliga inbromsningen orsakad av BBs ankare fick bogserbåten att köra in under aktern just som propellern började rotera full back. Styrmans snabba agerande att göra fast bogserlinan, innebar att bogserbåten sjönk först efter ett par minuter och det gjorde att dess besättning hann överge den på ett säkert sätt. Det är märkligt, men samtidigt som BBs ankare gick i sjön blev det strömvabrott i land. Det faktum att vi just då passerade över något som kallas "cable area" i sjökortet antyder att vi kommit åt något på flodbädden. Det var tur att kraftledningen som förmasten slet ner inte var strömförande, kanske beroende på att den hade ersatts av en undervattenskabel. Beroende på det plötsliga mörkret iland, gick det inte att se vart den höga kraftledningsstolpen föll.

Följder

Jag blir alltid lika förvånad då jag ser hur utlänningar uppför sig vid smärre kriser. Lotsen t.ex. sitter just hopkrupen i ett hörn av min daghytt omväxlande skrattande och gråtande efter att ha konsumerat en helflaska gin på en tid som är värdig uppmärksamhet i Guinness rekordbok. Bogser-

båtsbefälhavaren å andra sidan reagerade så våldsamt att Stewarden fick förse honom med handbojor och låsa in honom i sjukhyttan. Jag bifogar namn och adress på förarna och deras försäkringsbolag, som 3:e Styrman antecknade då han något brådstörtat drog sig tillbaka från backen. Dessa uppgifter underlättar då rederiet skall kräva skadestånd för skadorna på lastlucka 1.

Det tråkiga i den här historien är att den inte hade inträffat, om befälseven insett att det inte föreligger något behov av lotsflaggor efter mörkrets inbrott.

Med vänliga hälsningar

NN.

Befälhavare

Några fynd i Slabbkistan

Snyggt blazermärke

Rejäl sjömanskniv

Kalendarium

Ostkustens Backlag	30 september,
9 december	
Vestkustens Backlag	enligt senare order
Manusstopp <i>Skeppsorder</i> nr 4.	4 november

FLAGGAN I TOPP

September

4 Bengt Oscarius	75	O
17 Bengt Sundström	90	O
28 Lennart Magnusson	75	O

Oktober

3 Bengt Öresjö	80	O
14 Anders Boström	65	O
29 Gunnar E. Embe	85	O

November

18 Kjell Loftenius	65	V
29 Mats Malmberg	55	V

December

17 Björn Skeppström	75	O
---------------------	----	---

ANMÄL ADRESSÄNDRING!

Glöm inte bort att meddela adressändring när Du flyttar. Besättningens adress finner Du i rutan här intill.

Anmäl/uppdatera även Din e-postadress med ett mejl till [joegranath\(at\)gmail.com](mailto:joegranath(at)gmail.com)

EPOST

Besättningens e-postadress är [info\(at\)rydbergsgastarna.se](mailto:info(at)rydbergsgastarna.se)

MÖNSTRINGSAVGIFT

Avgiften för år 2019 är 250 kr. **Glöm inte att ange ditt namn när du betalar!**

SKEPPSORDERS REDAKTION

E-post: [svendagberg\(at\)telia.com](mailto:svendagberg(at)telia.com)
Telefon/sms: 070-346 94 74

Tryckt hos Haninge Kommuntryck

Aktuella priser i slabbkistan

Keps med brodyr	180:-
Snapsglas	90:-
Standert	160:-
Bordsflagga 18x18 cm	125:-
Blazermärke	100:-
Rydbergsknappen	100:-
Manschetknappar	125:-
Rydbergsslipsen specialpris	60:-
Engelsk sjömanskniv	800:-
Slipshållare	60:-
Vykort fyrmastbarken	5:- /st
Vykort skonert med kuvert	10:- /st
Dekal, självhäftande (10 st för 90:-)	10:-
Boken "Sjöstycken"	250:-
Boken "Flying Clippers Loggbok"	200:-

Allt kan köpas vid Backlagsträffarna eller från kansliet. Beställning från kansliet sker genom att sätta in betalning på Besättningen Rydbergsgastarnas Plusgirokonto 5 50 66 -5 och skriva Din beställning på talongen. Till priset för beställda artiklar ska Du lägga 50:- för porto och emballage. Det går också bra att betala mot faktura.

Bårtäcke (blått) med Besättningens emblem finns för utlåning. Kontakta 1:e Styrman.

Aktuella uppgifter om Befälet

Kapten	Sten Gattberg	070-444 73 82
	sten@famgattberg.se	
1:e Styrman	Bo Johansson	070-558 33 61
	f6abian@icloud.com	
2:e Styrman	Håkan Granander	070-130 30 38
	hakan.granander@gmail.com	
3:e Styrman	Göran Granath	070-817 37 64
	joegranath@gmail.com	
Båtsman	Peter Ålund	073-539 32 45
	peter.alund1@gmail.com	
Kock	Claes Planthaber	070-532 48 20
	claes.planthaber@gmail.com	
Matros	Lars U:son Lundberg	070-540 59 00
	lars.lundberg@usonmarketing.eu	
Lättmatros	Vakant	

Backlagsförmän:

Ostkusten	Pelle Brandt	070-771 22 29
	pelle@pellebrandt.se	
Sydskusten	Vakant	
Vestkusten	Ola Manhed	073-697 36 08
	olamanhed@gmail.com	

Besättningens adresser

Allmän postadress	Teatergatan 3
	111 48 Stockholm
e-post	info(at)rydbergsgastarna.se
Ekonomi, fakturor	c/o Göran Granath
	Malma Ringväg 1, 756 45 Uppsala